

บทที่ 4

ผลการศึกษาและการอภิปรายผลการศึกษา

เพื่อที่จะตอบวัตถุประสงค์การศึกษาเรื่อง “การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด:กรณีศึกษาหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านหนองขาม กิ่งอำเภอ บ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น” ผู้ศึกษานำเสนอผลการศึกษาออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 เป็นการนำเสนอข้อมูลเชิงปริมาณที่มาจากแบบสอบถาม โดยการนำเสนอประกอบตารางวิเคราะห์ที่แสดงข้อมูลทางสถิติ และส่วนที่ 2 เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ที่มาจากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interviews) และส่วนที่ 3 เป็นการอภิปรายผลการศึกษาเพื่อตอบวัตถุประสงค์ในการวิจัย รวมทั้งการนำเสนอแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสนับสนุนการอภิปรายผลด้วย

ซึ่งประกอบด้วยแต่ละส่วน ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเชิงปริมาณ ประกอบด้วย

- 1.1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มประชากร
- 1.2 ข้อมูลความเห็นเกี่ยวกับเพื่อนบ้าน
- 1.3 ข้อมูลความเห็นเกี่ยวกับลักษณะของชุมชน
- 1.4 ข้อมูลความเห็นเกี่ยวกับขนาดของชุมชน
- 1.5 ข้อมูลความเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิก
- 1.6 ข้อมูลความเห็นเกี่ยวกับการสนับสนุนจากภาครัฐ
- 1.7 ข้อมูลความเห็นเกี่ยวกับการสนับสนุนจากภาคเอกชน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ : การสัมภาษณ์การดำเนินโครงการกองทุนแม่ของแผ่นดิน

ส่วนที่ 3 การอภิปรายผลการศึกษาเพื่อตอบวัตถุประสงค์ในการวิจัย ประกอบด้วย

- 3.1 เพื่อศึกษาความเป็นมา โครงการกองทุนแม่ของแผ่นดินและรูปแบบการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด
- 3.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด
- 3.3 เพื่อนำรูปแบบการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด มาเป็นต้นแบบให้แก่ชุมชนอื่น ๆ

ซึ่งแต่ละส่วนมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเชิงปริมาณ

1.1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มประชากร

ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มประชากรเป็นข้อมูลส่วนบุคคลประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระดับเงินเดือน ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน ภาระหนี้สิน และการมีส่วนร่วมทำกิจกรรมกับชุมชน

ซึ่งกลุ่มประชากรที่ศึกษาในครั้งนี้ ส่วนใหญ่คือ เพศหญิง ร้อยละ 68.4 และเพศชาย ร้อยละ 31.6 (เนื่องจากกลุ่มประชากรที่เป็นเพศชาย ส่วนหนึ่งต้องออกไปทำงานต่างถิ่น จะกลับภูมิลำเนาเมื่อถึงฤดูกาลทำนา)

สำหรับอายุของกลุ่มประชากร พบว่า ส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 33.3 มีอายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี รองลงมา คือ ร้อยละ 25.4 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี และร้อยละ 22.6 มีอายุมากกว่า 31-40 ปี

ในส่วนของระดับการศึกษาของกลุ่มประชากร พบว่า ส่วนใหญ่คือ ร้อยละ 76.3 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา รองลงมามีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 13.6 และร้อยละ 6.8 จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

สำหรับอาชีพ พบว่ากลุ่มประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 66.1 เป็นเกษตรกร รองลงมา อาชีพรับจ้าง ร้อยละ 23.2 และอาชีพอื่น ๆ ร้อยละ 7.3

สำหรับระดับเงินเดือน พบว่ากลุ่มประชากรส่วนใหญ่ ร้อยละ 89.3 มีเงินเดือน ต่ำกว่า 5,000 บาท รองลงมามีเงินเดือน 5,001-10,000 บาท ร้อยละ 9.6 และเงินเดือน 15,001-20,000 บาท ร้อยละ 1.1

ส่วนระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน พบว่า กลุ่มประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 46.3 อาศัยในชุมชนเป็นเวลา 41-60 ปี รองลงมา ร้อยละ 32.2 อาศัยในชุมชนเป็นเวลา 21-40 ปี และอาศัยในชุมชนเป็นเวลา 61 ปีขึ้นไป มีร้อยละ 11.3

ภาระหนี้สินของกลุ่มประชากรส่วนใหญ่ พบว่า ร้อยละ 32.8 ไม่มีภาระหนี้สิน รองลงมามีภาระหนี้สิน 30,001 บาทขึ้นไป ร้อยละ 23.7 และร้อยละ 22.6 มีภาระหนี้สิน 10,001-20,000 บาท

และการมีส่วนร่วมทำกิจกรรมกับชุมชน กลุ่มประชากรส่วนใหญ่ร้อยละ 59.3 มีส่วนร่วมทำกิจกรรมกับชุมชนบางโอกาส และร้อยละ 40.7 มีส่วนร่วมทำกิจกรรมกับชุมชนบ่อยครั้ง (ตารางที่ 4.1)

ตารางที่ 4.1

จำนวนและร้อยละเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ระดับเงินเดือน
ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน ภาระหนี้สิน และการมีส่วนร่วม
ทำกิจกรรมกับชุมชนของกลุ่มประชากร

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	56	31.6
หญิง	121	68.4
อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	18	10.2
21-40 ปี	57	32.2
41-60 ปี	82	46.3
มากกว่า 61 ปีขึ้นไป	20	11.3
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	135	76.3
มัธยมศึกษาตอนปลาย	24	13.6
มัธยมศึกษาตอนต้น	12	6.8
ปริญญาตรี	6	3.3
อาชีพ		
เกษตรกรรวม	117	66.1
รับจ้าง	41	23.2
อื่น ๆ	13	7.3
พนักงานบริษัท	4	2.3
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	2	1.1

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
ระดับเงินเดือน		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	158	89.3
5,001-10,000 บาท	17	9.6
15,001-20,000 บาท	2	1.1
ระยะเวลาที่อาศัยในชุมชน		
ต่ำกว่า 20 ปี	18	10.2
21-40 ปี	57	32.2
41-60 ปี	82	46.3
61 ปีขึ้นไป	20	11.3
ภาระหนี้สิน		
ไม่มี	58	32.8
ต่ำกว่า 10,000 บาท	23	13.0
10,001-20,000 บาท	40	22.6
20,001-30,000 บาท	14	7.9
30,001 บาทขึ้นไป	42	23.7
การมีส่วนร่วมกับชุมชน		
บางโอกาส	105	59.3
บ่อยครั้ง	72	40.7
รวม	177	100.0

1.2 ข้อมูลความเห็นเกี่ยวกับเพื่อนบ้าน

ข้อมูลความเห็นเกี่ยวกับเพื่อนบ้าน ประกอบด้วยประเด็นที่สำคัญต่าง ๆ ดังนี้ เพื่อนบ้านที่ไม่สามัคคีกันย่อมไม่ช่วยระงับภัยจากยาเสพติดให้แก่กัน เพื่อนบ้านที่มีการศึกษาดี ย่อมที่จะช่วยเหลือชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดได้ดีกว่าเพื่อนบ้านที่มีการศึกษาน้อย เพื่อนบ้านที่มีฐานะทางการเงินดีจะสามารถช่วยเหลือชุมชนได้มากกว่าเพื่อนบ้านที่มีฐานะทาง

การเงินไม่ดี เพื่อนบ้านที่อยู่บ้านใกล้ชิดกันย่อมจะช่วยเหลือได้มากกว่าเพื่อนบ้านที่อยู่บ้านไกล และเพื่อนบ้านที่อยู่รวมกลุ่มย่อมช่วยกันระงับภัยจากยาเสพติดในละแวกบ้านได้ดีกว่าเพื่อนบ้านที่ไม่ได้รวมกลุ่มกัน

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นเกี่ยวกับเพื่อนบ้าน อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.08$) ในทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็น เพื่อนบ้านที่อยู่รวมกลุ่มย่อมช่วยกันระงับภัยจากยาเสพติดในละแวกบ้านได้ดีกว่าเพื่อนบ้านที่ไม่ได้รวมกลุ่มกัน ($\bar{X} = 4.35$) รองลงมาเพื่อนบ้านที่ไม่สามัคคีกันย่อมไม่ช่วยระงับภัยจากยาเสพติดให้แก่กัน ($\bar{X} = 4.34$) และระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.30$) คือเพื่อนบ้านที่อยู่บ้านใกล้ชิดกันย่อมจะช่วยเหลือได้มากกว่าเพื่อนบ้านที่อยู่บ้านไกล (ตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มประชากร
ต่อความเห็นเกี่ยวกับเพื่อนบ้าน

ความเห็นเกี่ยวกับเพื่อนบ้าน	ระดับความเห็น					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง			
1. เพื่อนบ้านที่อยู่รวมกลุ่มย่อมช่วยกันระงับภัยจากยาเสพติดในละแวกบ้านได้ดีกว่าเพื่อนบ้านที่ไม่ได้รวมกลุ่มกัน	89 (50.3)	69 (39.0)	15 (8.5)	4 (2.3)	0 (0.0)	4.35	0.82	สูง

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ความเห็น เกี่ยวกับ เพื่อนบ้าน	ระดับความเห็น					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่ เห็นด้วย อย่างยิ่ง			
2. เพื่อนบ้านที่ไม่ สามัคคีกัน ยอมไม่ช่วย ระวังภัยจาก ยาเสพติด ให้แก่กัน	86 (48.6)	72 (40.7)	13 (7.3)	6 (3.4)	0 (0.0)	4.34	0.76	สูง
3. เพื่อนบ้านที่อยู่ บ้านใกล้ชิด กันยอมจะ ช่วยเหลือได้ มากกว่า เพื่อนบ้านที่ อยู่บ้านไกล	85 (48.0)	64 (36.2)	24 (13.6)	4 (2.3)	0 (0.0)	4.30	0.79	สูง
4. เพื่อนบ้านที่ ได้เข้ามา เกี่ยวพันกัน เนื่องจากการ สมัคร ย่อม ช่วยเหลือกัน ได้มากกว่า เพื่อนบ้านที่ มิได้เกี่ยวพัน กัน	65 (36.7)	90 (50.8)	22 (12.4)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.24	0.66	สูง

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ความเห็น เกี่ยวกับ เพื่อนบ้าน	ระดับความเห็น					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่ เห็นด้วย อย่างยิ่ง			
5. เพื่อนบ้านที่มี การศึกษาดี ยอมที่จะ ช่วยเหลือ ชุมชนในการ ป้องกันและ แก้ไขปัญหา ยาเสพติดได้ ดีกว่าเพื่อ บ้านที่มี การศึกษา น้อย	50 (28.2)	94 (53.1)	8 (4.5)	25 (14.1)	0 (0.0)	3.95	0.95	สูง
6. เพื่อนบ้านที่มี ฐานะทาง การเงินดีจะ สามารถ ช่วยเหลือ ชุมชนได้ มากกว่า เพื่อนบ้านที่ มีฐานะทาง การเงินไม่ดี	29 (16.4)	62 (35.0)	32 (18.1)	50 (28.2)	4 (2.3)	3.35	1.12	ปาน กลาง
ค่าเฉลี่ยรวม						4.08	0.85	สูง

1.3 ข้อมูลความเห็นเกี่ยวกับลักษณะของชุมชน

ข้อมูลความเห็นเกี่ยวกับลักษณะของชุมชน ประกอบด้วยประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ คือ

จำนวนสมาชิกในชุมชนของท่านเหมาะสมกับการดำเนินงานของชุมชนแล้ว อาชีพหลักของชุมชนที่เป็นเกษตรกร เป็นปัจจัยที่อำนวยความสะดวกการป้องกันยาเสพติด การดำเนินชีวิตในชุมชนแบบเศรษฐกิจพอเพียง เหมาะสมกับการต่อต้านยาเสพติด ชุมชนที่อยู่ไกลจากเมืองใหญ่ ย่อมปราศจากอบายมุขและยาเสพติด และชุมชนที่มีสาธารณูปโภคพื้นฐานครบถ้วน ย่อมมีความเข้มแข็งที่จะต่อสู้กับปัญหาเสพติด

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นเกี่ยวกับลักษณะของชุมชน อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.11$) ในทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็น การดำเนินชีวิตในชุมชนแบบเศรษฐกิจพอเพียง เหมาะสมกับการต่อต้านยาเสพติด ($\bar{X} = 4.61$) รองลงมาอาชีพหลักของชุมชนที่เป็นเกษตรกร เป็นปัจจัยที่อำนวยความสะดวกการป้องกันยาเสพติด ($\bar{X} = 4.19$) และระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.09$) คือ จำนวนสมาชิกในชุมชนของท่านเหมาะสมกับการดำเนินงานของชุมชนแล้ว (ตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มประชากร
ต่อความเห็นเกี่ยวกับลักษณะของชุมชน

ความเห็นเกี่ยวกับ ลักษณะของชุมชน	ระดับความเห็น					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่ เห็นด้วย อย่างยิ่ง			
1. การดำเนินชีวิต ในชุมชนแบบ เศรษฐกิจ พอเพียง เหมาะสมกับ การต่อต้านยา เสพติด	118 (66.7)	51 (28.8)	6 (3.4)	2 (1.1)	0 (0.0)	4.61	0.61	สูง
2. อาชีพหลักของ ชุมชนที่เป็น เกษตรกร เป็น ปัจจัยที่อำนวยความสะดวก แก่การป้องกัน ยาเสพติด	53 (29.9)	106 (59.9)	16 (9.0)	2 (1.1)	0 (0.0)	4.19	0.63	สูง
3. จำนวนสมาชิก ในชุมชนของ ท่านเหมาะสม กับการ ดำเนินงานของ ชุมชนแล้ว	39 (22.0)	45 (65.0)	23 (13.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.09	0.59	สูง

ตารางที่ 4.3

ความเห็นเกี่ยวกับ ลักษณะของชุมชน	ระดับความเห็น					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่เห็น ด้วย	ไม่ เห็นด้วย อย่างยิ่ง			
4. ชุมชนที่มี สาธารณูปโภค พื้นฐาน ครบถ้วน ย่อมมีความ เข้มแข็งที่จะ ต่อสู้กับปัญหา ยาเสพติด	62 (35.0)	75 (42.4)	23 (13.0)	17 (9.6)	0 (0.0)	4.03	0.93	สูง
5. ชุมชนที่อยู่ไกล จากเมืองใหญ่ ย่อมปราศจาก อบายมุขและ ยาเสพติด	33 (18.6)	81 (45.8)	29 (16.4)	32 (18.1)	2 (1.1)	3.63	1.02	ปาน กลาง
ค่าเฉลี่ยรวม						4.11	0.75	สูง

1.4 ข้อมูลความเห็นเกี่ยวกับขนาดของชุมชน

ข้อมูลความเห็นเกี่ยวกับขนาดของชุมชน ประกอบด้วยประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ คือ ชุมชนขนาดเล็กย่อมจะคล่องตัวในการประสานงานได้ดีกว่าชุมชนขนาดใหญ่ พื้นที่ในชุมชนของท่านสามารถติดต่อกันได้อย่างสะดวก ชุมชนจะเล็กหรือใหญ่ไม่เป็นปัญหาในการสร้างชุมชนเข้มแข็งและความหนาแน่นของคนในชุมชนย่อมเป็นอุปสรรคแก่การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นเกี่ยวกับขนาดของชุมชน อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.33$) ในทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็น ชุมชนจะเล็กหรือใหญ่ไม่เป็นปัญหาในการ

สร้างชุมชนเข้มแข็ง ($\bar{X} = 4.71$) รองลงมาพื้นที่ในชุมชนของท่านสามารถติดต่อกันได้อย่างสะดวก ($\bar{X} = 4.58$) และระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.20$) คือ ชุมชนขนาดเล็กย่อมจะคล่องตัวในการประสานงานได้ดีกว่าชุมชนขนาดใหญ่ (ตารางที่ 4.4)

ตารางที่ 4.4

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มประชากร
ต่อความเห็นเกี่ยวกับขนาดของชุมชน

ความเห็นเกี่ยวกับ ขนาดของชุมชน	ระดับความเห็น					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่ เห็นด้วย อย่างยิ่ง			
1. ชุมชนจะเล็ก หรือใหญ่ไม่เป็น ปัญหาในการ สร้างชุมชน เข้มแข็ง	129 (72.9)	52 (29.4)	30 (16.9)	27 (15.3)	2 (1.1)	4.71	0.50	สูง
2. พื้นที่ในชุมชน ของท่าน สามารถ ติดต่อกันได้ อย่างสะดวก	119 (67.2)	41 (23.2)	17 (9.6)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.58	0.66	สูง
3. ชุมชนขนาดเล็ก ย่อมจะคล่องตัว ในการ ประสานงานได้ ดีกว่าชุมชน ขนาดใหญ่	65 (36.7)	89 (50.3)	17 (9.6)	6 (3.4)	0 (0.0)	4.20	0.75	สูง

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

ความเห็นเกี่ยวกับ ขนาดของชุมชน	ระดับความเห็น					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่ เห็นด้วย อย่างยิ่ง			
4. ความหนาแน่น ของคนในชุมชน ย่อมเป็น อุปสรรคแก่ การป้องกันและ ปราบปราม ยาเสพติด	66 (37.3)	52 (29.4)	30 (16.9)	27 (15.3)	2 (1.1)	3.86	1.11	สูง
ค่าเฉลี่ยรวม						4.33	0.75	สูง

1.5 ข้อมูลความเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิก

ข้อมูลความเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิก ประกอบด้วยประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ คือ ทุกคนควรมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง ควรเปิดโอกาสให้สมาชิกชุมชนตรวจสอบการทำงานของคณะกรรมการบริหารชุมชนได้ สมาชิกชุมชนควรรับรู้บทบาทและหน้าที่ของตนเองอย่างชัดเจน ควรเปิดโอกาสให้สมาชิกได้รับการพัฒนาอาชีพเป็นแนวทางส่งเสริม และการทำงานด้วยความโปร่งใสของคณะกรรมการบริหารชุมชนจะเป็นปัจจัยสำคัญให้สมาชิกในชุมชนเสียสละเพื่อชุมชนของตนเอง

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิก อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.57$) ในทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็น ควรเปิดโอกาสให้สมาชิกได้รับการพัฒนาอาชีพเป็นแนวทางส่งเสริมให้ชุมชนเข้มแข็ง ($\bar{X} = 4.74$) รองลงมาทุกคนควรมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง ($\bar{X} = 4.60$) และระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.58$) คือการทำงานด้วยความโปร่งใสของคณะกรรมการบริหารชุมชนจะเป็นปัจจัยสำคัญให้สมาชิกในชุมชนเสียสละเพื่อชุมชนของตนเอง (ตารางที่ 4.5)

ตารางที่ 4.5
จำนวน รั้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มประชากร
ต่อความเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิก

ความเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิก	ระดับความเห็น					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง			
1. ทุกคนควรมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง	114 (64.4)	58 (32.8)	3 (1.7)	2 (1.1)	0 (0.0)	4.60	0.59	สูง
2. การทำงานด้วยความโปร่งใสของคณะกรรมการบริหารชุมชนจะเป็นปัจจัยสำคัญให้สมาชิกในชุมชนเสียสละเพื่อชุมชนของตนเอง	114 (64.4)	56 (31.6)	2 (1.1)	5 (2.8)	0 (0.0)	4.58	0.66	สูง
3. ควรเปิดโอกาสให้สมาชิกชุมชนตรวจสอบการทำงานของคณะกรรมการบริหารชุมชนได้	101 (57.1)	67 (37.9)	9 (5.1)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.52	0.59	สูง

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ความเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิก	ระดับความเห็น					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง			
4. ควรเปิดโอกาสให้สมาชิกชุมชนตรวจสอบการทำงานของคณะกรรมการบริหารชุมชนได้	101 (57.1)	67 (37.9)	9 (5.1)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.52	0.59	สูง
5. สมาชิกชุมชนควรรับรู้บทบาทและหน้าที่ของตนเองอย่างชัดเจน	82 (46.3)	92 (52.0)	3 (1.7)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.45	0.53	สูง
						รวม 4.57	0.58	สูง

1.6 ข้อมูลความเห็นเกี่ยวกับการสนับสนุนจากภาครัฐ

ข้อมูลความเห็นเกี่ยวกับการสนับสนุนจากภาครัฐ ประกอบด้วยประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ คือ การช่วยเหลือจากภาครัฐเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การป้องกันยาเสพติดบรรลุผล ในปัจจุบันรัฐได้เข้ามาช่วยเหลือเพียงพอแล้ว ภาครัฐควรจะเน้นความช่วยเหลือด้านการพัฒนาอาชีพแก่คนในชุมชน ภาครัฐควรจัดวิทยากรมาอบรมเผยแพร่ความรู้ด้านภัยของยาเสพติด และสำนักงานปราบปรามยาเสพติดได้เข้ามาช่วยเหลือมากกว่าหน่วยงานอื่น

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นเกี่ยวกับการสนับสนุนจากภาครัฐ อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.30$) ในทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็น ภาครัฐควรจัดวิทยากรมาอบรมเผยแพร่ความรู้ด้านภัยของยาเสพติด ($\bar{X} = 4.67$) รองลงมาภาครัฐควรจะเน้นความช่วยเหลือด้าน

การพัฒนาอาชีพแก่คนในชุมชน ($\bar{X} = 4.50$) และระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.42$) คือ การช่วยเหลือจากภาครัฐเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การป้องกันยาเสพติดบรรลุผล(ตารางที่ 4.6)

ตารางที่ 4.6

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มประชากร
ต่อความเห็นเกี่ยวกับการสนับสนุนจากภาครัฐ

ความเห็นเกี่ยวกับการสนับสนุนจากภาครัฐ	ระดับความเห็น					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่เห็นใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง			
1. ภาครัฐควรจัดวิทยากรมาอบรมเผยแพร่ความรู้ด้านภัยของยาเสพติด	124 (70.1)	47 (26.6)	6 (3.4)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.67	0.54	สูง
2. ภาครัฐควรจะเน้นความช่วยเหลือด้านการพัฒนาอาชีพแก่คนในชุมชน	99 (55.9)	68 (38.4)	10 (5.6)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.50	0.60	สูง
3. การช่วยเหลือจากภาครัฐเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การป้องกันยาเสพติดบรรลุผล	91 (51.4)	70 (39.5)	16 (9.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.42	0.65	สูง

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ความเห็นเกี่ยวกับการสนับสนุนจากภาครัฐ	ระดับความเห็น					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง			
4. สำนักงานปราบปรามยาเสพติดได้เข้ามาช่วยเหลือมากกว่าหน่วยงานอื่น	102 (57.6)	25 (14.1)	36 (20.3)	12 (6.8)	2 (1.1)	4.20	1.06	สูง
5. ในปัจจุบันรัฐได้เข้ามาช่วยเหลือเพียงพอแล้ว	32 (18.1)	83 (46.9)	42 (23.7)	20 (11.3)	0 (0.0)	3.72	0.89	สูง
ค่าเฉลี่ยรวม						4.30	0.75	สูง

1.7 ข้อมูลความเห็นเกี่ยวกับการสนับสนุนจากภาคเอกชน

ข้อมูลความเห็นเกี่ยวกับการสนับสนุนจากภาคเอกชน ประกอบด้วยประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ คือ การที่ภาคเอกชนได้เข้ามาช่วยเหลือชุมชนร่วมกับภาครัฐจะเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนมีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น ภาครัฐมีงบประมาณจำกัดในการพัฒนาประเทศ การได้รับการช่วยเหลือจากภาคเอกชนจะเป็นการแบ่งเบาภาระของภาครัฐลงไป การได้รับการบริจาคอุปกรณ์การศึกษาจะเป็นการพัฒนาให้ชุมชนมีมาตรฐานการศึกษาสูงขึ้น การที่ภาคเอกชนรับซื้อพืชผลในราคาที่เป็นธรรมจะเป็นการสนับสนุนให้ชุมชนเข้มแข็งได้ทางหนึ่ง และชุมชนของท่านได้รับความช่วยเหลือจากภาคเอกชนมากกว่าภาครัฐ

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นเกี่ยวกับการสนับสนุนจากภาคเอกชน อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.18$) ในทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็น การที่ภาคเอกชนรับซื้อพืชผลในราคาที่เป็นธรรมจะเป็นการสนับสนุนให้ชุมชนเข้มแข็งได้ทางหนึ่ง ($\bar{X} = 4.50$) รองลงมาการได้รับ

การบริจาคอุปกรณ์การศึกษาจะเป็นการพัฒนาให้ชุมชนมีมาตรฐานการศึกษาสูงขึ้น ($\bar{X} = 4.37$) และระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.25$) คือ ภาครัฐมีงบประมาณจำกัดในการพัฒนาประเทศ การได้รับการช่วยเหลือจากภาคเอกชนจะเป็นการแบ่งเบาภาระของภาครัฐลงไป (ตารางที่ 4.7)

ตารางที่ 4.7

จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มประชากร
ต่อความเห็นเกี่ยวกับการสนับสนุนจากภาคเอกชน

ความเห็นเกี่ยวกับการสนับสนุนจากภาคเอกชน	ระดับความเห็น					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่เห็นใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง			
1. การได้รับการบริจาคอุปกรณ์การศึกษาจะเป็นการพัฒนาให้ชุมชนมีมาตรฐานการศึกษาสูงขึ้น	94 (53.1)	65 (36.7)	8 (4.5)	10 (5.6)	0 (0.0)	4.37	0.82	สูง
2. การที่ภาคเอกชนได้เข้ามาช่วยเหลือชุมชนร่วมกับภาครัฐจะเป็นการส่งเสริมให้ชุมชนมีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น	83 (46.9)	65 (36.7)	29 (16.4)	0 (0.0)	0 (0.0)	4.31	0.74	สูง

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ความเห็นเกี่ยวกับการสนับสนุนจากภาคเอกชน	ระดับความเห็น					\bar{X}	S.D.	แปลผล
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่เห็นใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง			
3. ภาครัฐมีงบประมาณจำกัดในการพัฒนาประเทศ การได้รับการช่วยเหลือจากภาคเอกชนจะเป็นการแบ่งเบาภาระของภาครัฐลงไป	62 (35.0)	100 (56.5)	12 (6.8)	3 (1.7)	0 (0.0)	4.25	0.65	สูง
4. การที่ภาคเอกชนรับซื้อพืชผลในราคาที่เป็นธรรมจะเป็นการสนับสนุนให้ชุมชนเข้มแข็งได้ทางหนึ่ง	105 (59.3)	60 (33.9)	7 (4.0)	5 (2.8)	0 (0.0)	3.51	1.13	ปานกลาง
5. ชุมชนของท่านได้รับความช่วยเหลือจากภาคเอกชนมากกว่าภาครัฐ	41 (23.2)	57 (32.2)	30 (16.9)	49 (27.7)	0 (0.0)	3.51	1.13	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม						4.18	0.81	สูง

เมื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับเพื่อนบ้าน ลักษณะของชุมชน ขนาดของชุมชน การมีส่วนร่วมของสมาชิก การสนับสนุนจากภาครัฐ และการสนับสนุนจากภาคเอกชน พบว่า ในภาพรวมระดับความคิดเห็นของประเด็นต่าง ๆ ทั้งหมดในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26

อยู่ในระดับสูง โดยประเด็นความเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิก อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.57$) รองลงมา คือความเห็นเกี่ยวกับขนาดของชุมชน ($\bar{X} = 4.33$) และประเด็นสุดท้าย คือความเห็นเกี่ยวกับการสนับสนุนจากภาครัฐ ($\bar{X} = 4.8$) (ตารางที่ 4.8)

ตารางที่ 4.8

ภาพรวมของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับเพื่อนบ้าน ลักษณะของชุมชน
ขนาดของชุมชน การมีส่วนร่วมของสมาชิก การสนับสนุนจากภาครัฐ
การสนับสนุนจากภาคเอกชนจำแนกตามลำดับ
ค่าคะแนนสูงไปหาต่ำ

ประเด็นความเห็น	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ความเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิก	4.57	0.58	สูง
2. ความเห็นเกี่ยวกับขนาดของชุมชน	4.33	0.75	สูง
3. ความเห็นเกี่ยวกับการสนับสนุนจากภาครัฐ	4.30	0.75	สูง
4. ความเห็นเกี่ยวกับการสนับสนุนจากภาคเอกชน	4.18	0.81	สูง
5. ความเห็นเกี่ยวกับลักษณะของชุมชน	4.11	0.75	สูง
6. ความเห็นเกี่ยวกับเพื่อนบ้าน	4.08	0.85	สูง
ค่าเฉลี่ยรวม	4.26	0.74	สูง

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ : การสัมภาษณ์การดำเนิน
โครงการกองทุนแม่ของแผ่นดิน

ในส่วนของการสัมภาษณ์กรณีศึกษา (Case Study) เป็นการศึกษาโดยการสัมภาษณ์ คณะกรรมการบริหารกองทุนแม่ของแผ่นดิน จำนวน 8 คน ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่สำนักงาน ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดภาค 4 จำนวน 4 คน และเจ้าหน้าที่ศูนย์ปฏิบัติการต่อสู้เพื่อ เอาชนะยาเสพติด จ.ขอนแก่น จำนวน 1 คน รวม 13 คน

ประเด็นในการสัมภาษณ์มี 3 ประเด็น ดังนี้ คือ

1. การดำเนินงานโครงการกองทุนแม่ของแผ่นดิน
2. ปัจจัยใดที่จะทำให้การดำเนินงานโครงการกองทุนแม่ของแผ่นดินสำเร็จ
3. รูปแบบที่ควรจะเป็นของโครงการกองทุนแม่ของแผ่นดิน

ผลการสัมภาษณ์สามารถสรุปได้ดังนี้ คือ

1. การดำเนินงานโครงการกองทุนแม่ของแผ่นดิน

โครงการกองทุนแม่ของแผ่นดินเป็นโครงการที่สร้างขวัญและกำลังใจให้กับชุมชน นอกจากนั้นยังเป็นโครงการที่ศักดิ์สิทธิ์ สามารถเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชนให้เกิดความรัก ความสามัคคี เกิดความเข้มแข็ง ส่งผลให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการประกอบกิจกรรมอันเป็น ประโยชน์กับชุมชน รวมทั้งยังเป็นการแก้ไขปัญหาการจำหน่าย และการเสพยาเสพติดได้อย่างมี ประสิทธิภาพ จนในปัจจุบันชุมชนบ้านหนองขาม กิ่งอำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ไม่มีการ จำหน่าย และเสพยาเสพติดอีกเลย

ปัจจุบันชุมชนบ้านหนองขาม กิ่งอำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ได้ยึดหลักการ ดำเนินงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและคุณภาพ โดยเน้นหลัก 5 ก. ในการปฏิบัติงาน

- 1.1 กิจกรรม
- 1.2 แกนนำ
- 1.3 กลุ่ม
- 1.4 กรรมการ
- 1.5 กองทุน

ซึ่งแต่ละประเด็นมีรายละเอียดดังนี้

1.1 กิจกรรม ชุมชนได้ยึดหลักการจัดกิจกรรมเป็นหัวใจของคนในชุมชน ให้คนในชุมชนได้มีการพบปะซึ่งกันและกัน ทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้เกิดความปรองดอง เกิดความสามัคคี ความเสียสละ อันเป็นการนำพาให้เกิดชุมชนเข้มแข็ง เพื่อเป็นเกราะป้องกันการแพร่ระบาดของยาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 แกนนำ ชุมชนได้ยึดหลักสร้างผู้นำที่มีคุณภาพ เนื่องจากผู้นำที่มีคุณภาพเป็นตัวอย่างที่ดีแก่สมาชิก เป็นขวัญ เป็นกำลังใจให้ความเชื่อมั่น อันจะทำให้โครงการต่าง ๆ ในชุมชนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น แกนนำจึงมีความสำคัญต่อชุมชนเป็นอย่างยิ่ง

1.3 กลุ่ม ชุมชนจะดำเนินโครงการต่าง ๆ ได้ ต้องอาศัยการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม การรวมกลุ่มเป็นการรวมกำลังกาย กำลังใจ กำลังความคิด เพื่อดำเนินการให้สำเร็จลุล่วงลงไปตามเจตจำนง ผ่านอุปสรรคได้อย่างสะดวก ดังนั้นการรวมกลุ่มจึงเป็นหัวใจสำคัญในการทำให้โครงการสำเร็จลงด้วยดี

1.4 กรรมการ การดำเนินกิจกรรมของชุมชน จำเป็นต้องมีตัวแทนของสมาชิกซึ่งเรียกว่า “กรรมการ” มาร่วมกันดำเนินงานให้การบริหารงานประสบผลสำเร็จ การทำกิจกรรมต้องมีการแบ่งงานกันทำ ต้องมีการประสานงานทั้งภายในและภายนอก กรรมการจึงเป็นตัวจักรสำคัญในการทำให้กิจกรรมสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

1.5 กองทุน การดำเนินงานของชุมชน จะสำเร็จลุล่วงลงได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น นอกจากจะมีการทำกิจกรรมที่ต่อเนื่อง มีแกนนำที่เข้มแข็ง มีการรวมกลุ่มกันอย่างเหนียวแน่น เป็นปึกแผ่น มีกรรมการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ความช่วยเหลือในด้านการเงินจากกองทุนต่าง ๆ ก็เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่จะทำให้โครงการสำเร็จลุล่วงลงไปได้ด้วยดี ดังนั้น กองทุนจึงเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญไม่แพ้องค์ประกอบอื่น ๆ ที่ทำให้โครงการสำเร็จลงได้

2. ปัจจัยใดที่จะทำให้การดำเนินงานโครงการกองทุนแม่ของแผ่นดินสำเร็จ

การดำเนินงานของโครงการกองทุนแม่ของแผ่นดินจะสำเร็จลุล่วงลงไปได้ดีจะต้องได้รับการสนับสนุนจากองค์กรต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ และภาคเอกชน เนื่องจากโครงการดังกล่าวเป็นโครงการใหญ่ ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ ต้องใช้เงินทุนและบุคลากรจำนวนมาก นอกจากนั้นยังต้องดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง และต้องคอยสอดส่อง ดูแลระมัดระวังมิให้ยาเสพติด และวัฒนธรรมที่ไม่ดีเข้ามาทำลายชุมชน ดังนั้น จึงมีความจำเป็นที่ต้องอาศัยองค์กรต่าง ๆ ได้ช่วยสอดส่องดูแล ซึ่งองค์กรหรือบุคคลที่จะเข้ามาดูแลจะมีดังต่อไปนี้

2.1 ผู้บริหารโครงการกองทุนแม่ของแผ่นดินและผู้นำชุมชน บุคคลดังกล่าวถือว่าเป็นผู้นำพาให้โครงการกองทุนแม่ของแผ่นดินดำเนินไปได้ดี ถ้าโครงการกองทุนแม่ของแผ่นดินได้ผู้บริหารที่ดี มีประสิทธิภาพ ก็จะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จ

2.2 สมาชิกในชุมชน บุคคลดังกล่าวเป็นทรัพยากรที่ได้รับประโยชน์จากโครงการโดยตรง เป็นตัวจักรสำคัญในการขับเคลื่อนให้กองทุนแม่ของแผ่นดินสำเร็จ ดังนั้นสมาชิกจึงมีความสำคัญมาก ถ้าสมาชิกไม่ให้ความร่วมมือ ไม่สามัคคี ไม่เสียสละเพื่อส่วนรวม การดำเนินงานของโครงการกองทุนแม่ของแผ่นดิน ก็ไม่สามารถดำเนินการไปได้ หรือไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ในทำนองเดียวกัน ถ้าสมาชิกมีคุณภาพ มีความเสียสละ ประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในกรอบของระเบียบวินัยของชุมชน ชุมชนนั้นก็จะมีพลังเข้มแข็ง เป็นเกราะป้องกันสิ่งที่ไม่ดีงามจากสังคมภายนอกได้เป็นอย่างดี และจะทำให้สังคมโดยรวมเกิดความสงบ เรียบร้อย และความผาสุก

2.3 ภาครัฐ (หน่วยงานของรัฐ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล อนามัย โรงเรียน ตำรวจ) ภาครัฐเป็นองค์การสำคัญขององค์กรหนึ่งที่จะทำให้โครงการกองทุนแม่ของแผ่นดินดำเนินไปได้ เนื่องจากภาครัฐสามารถช่วยเหลือทั้งในด้านการเงินและบุคลากร การดำเนินงานจะสัมฤทธิ์ผลได้นั้นต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและจริงจัง โดยทำเป็นนโยบายของรัฐบาลทุกรัฐบาล เพราะโครงการดังกล่าวเป็นโครงการที่ให้ผลประโยชน์กับประชาชนโดยตรง ซึ่งเป็นสิ่งที่รัฐพึงปฏิบัติเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้สังคมเกิดความสุขทั่วหน้า

2.4 ภาคเอกชน โครงการกองทุนแม่ของแผ่นดิน เป็นโครงการที่ช่วยเหลือสังคมให้มีความสุข ปลอดภัยจากยาเสพติด การดำเนินโครงการดังกล่าว ต้องใช้เงินและบุคลากรจำนวนมาก การพึ่งงบประมาณจากภาครัฐเพียงอย่างเดียวอาจไม่พอเพียง และทั่วถึง ดังนั้นจึงเป็นภาระของภาคเอกชนที่ควรให้การสนับสนุน และส่งเสริม เพื่อให้โครงการกองทุนแม่ของแผ่นดิน หรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่ส่งเสริมสนับสนุนให้สังคมมีความสุข ได้ประสบผลสำเร็จตามเจตนารมณ์ที่หวังไว้ อันจะทำให้ทุกภาคส่วนของประเทศ ได้ประโยชน์จากโครงการดังกล่าวโดยตรง

3. รูปแบบที่ควรจะเป็นของโครงการกองทุนแม่ของแผ่นดิน

โครงการกองทุนแม่ของแผ่นดิน เป็นโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงาน ป.ป.ส. เป็นหลัก สามารถอำนวยความสะดวกให้ชุมชนได้เป็นอย่างดี สำหรับในอนาคตควรสนับสนุนให้ชุมชนได้มีโอกาสยื่นบนขาของตัวเอง เพื่อให้การดำเนินงานของชุมชนเป็นไปตามความต้องการของสมาชิกอย่างแท้จริง ซึ่งจะทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งอย่างถาวร แต่สำหรับ

การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดนั้น รัฐยังคงต้องเป็นหลักในการสอดส่อง ดูแลเหมือนเดิม เพื่อมิให้ปัญหาเสพติดกลับมาสู่ชุมชนอีก

ส่วนที่ 3 การอภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด : ศึกษากรณีหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน บ้านหนองขาม กิ่งอำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น” มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย 3 ประเด็น คือ

1. เพื่อศึกษาความเป็นมา โครงการกองทุนแม่ของแผ่นดินและรูปแบบการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
3. เพื่อนำรูปแบบการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด มาเป็นต้นแบบให้แก่ชุมชนอื่น ๆ

ในการอภิปรายผลการศึกษาเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยจะใช้กรอบแนวคิดเป็นแนวทางหลักในการอภิปรายผล รวมทั้งการนำผลการศึกษาจากข้อมูลเชิงปริมาณใน ส่วนที่ 1 ผลการการสัมภาษณ์การดำเนินโครงการกองทุนแม่ของแผ่นดินใน ส่วนที่ 2 และแนวคิดหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้สนับสนุนการศึกษาเพื่อสามารถตอบวัตถุประสงค์ในการศึกษาครั้งนี้

ปรากฏผลการศึกษาดังต่อไปนี้

3.1 ความเป็นมา โครงการกองทุนแม่ของแผ่นดินและรูปแบบการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

เนื่องจากสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงเสด็จภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และมีการจัดพิธีรวมพลังมวลชน โดยทุกปีพระองค์จะทรงพระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์ เพื่อให้ราษฎรอาสาป้องกันยาเสพติดใช้ทำงานแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน และพระองค์ทรงให้พระบรมราโชวาท และมีกระแสพระราชดำรัสห่วงใยเกี่ยวกับเรื่องยาเสพติดเป็นอย่างมากในช่วง 2 ปีหลังต่อเนื่องกัน ทำให้ ป.ป.ส. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันคิดที่จะขยายผลต่อยอดทรัพย์พระราชทานนี้ และเนื่องในวาระที่พระองค์ทรงมีพระชนม์มายุครบ 6

รอบ คือ 72 ปี สำนักงาน ป.ป.ส. จึงกำหนดชุมชน/หมู่บ้านนำร่องในปีนั้นขึ้นมาจำนวน 672 ชุมชน/หมู่บ้าน โดยตั้งชื่อว่า “กองทุนแม่ของแผ่นดิน” และขยายมาเป็นทั่วประเทศ โดยในปี 2548 ตั้งเป้าหมาย 1 อำเภอ 1 ชุมชน/หมู่บ้าน และในปี 2549 ซึ่งเป็นปีที่ 3 ที่ดำเนินการกองทุนนี้ ตั้งเป้าหมายไว้ที่จังหวัดละไม่เกิน 10 ชุมชน/หมู่บ้าน โดยเน้นการขยายอย่างมีคุณภาพ (เพิ่มพงษ์ เชาวลิต, สัมภาษณ์)

สำนักงาน ป.ป.ส. ได้นำเงินจำนวนนี้มาเป็นเงินขวัญถุงสิทธิมงคล พร้อมกับเพิ่มงบประมาณเข้าไป โดยเจตนาคือต้องการยกระดับชุมชน ถ้าชุมชนไหนที่มีความเดือดร้อนต้องแก้ปัญหา ต้องใช้เงิน ก็จะมีงบประมาณเข้าไปช่วยเหลือ แต่ถ้าวชุมชนไหนเริ่มเข้มแข็งพัฒนามาถึงระดับหนึ่งแล้วพร้อมที่จะช่วยตัวเอง พร้อมที่จะเป็นแกนนำ พร้อมที่จะเป็นศูนย์เรียนรู้ ก็จะไปปรับจากเงินช่วยเหลือมาเป็นเงินกองทุนโดยใช้เงินขวัญถุง โดยเรียกว่า “กองทุนแม่ของแผ่นดิน” ดังนั้น ชุมชนที่ได้รับการพิจารณาคัดเลือกว่าเป็นชุมชนที่ประสบความสำเร็จ ไม่ว่าจะคัดเลือกโดยจังหวัด อำเภอหรือหน่วยงานไหนก็ตาม หรือจะเป็นชุมชนที่สมัครเข้าร่วมรับพระราชทานกองทุนเองก็ตาม ถือว่าเป็นชุมชนต้นแบบ ก็จะได้รับ การปรับระดับขึ้นมาเป็นชุมชนในกองทุนแม่ของแผ่นดิน

กองทุนแม่ของแผ่นดิน แตกต่างจากกองทุนอื่น เพราะเงินกองทุนแม่ของแผ่นดินถือเป็นเงินขวัญถุง เป็นกองทุนแห่งน้ำใจและเสียสละของคนในชุมชน แต่เพื่อการแก้ไขปัญหาและสานต่อการพัฒนาจะต้องอาศัย “ปัจจัยภายนอก” เช่น เงินทุน หรือการสนับสนุนความรู้ กับ “ปัจจัยภายใน” ที่เป็นทุนทางสังคมของชุมชน/หมู่บ้านนั้น ๆ เอง

กองทุนแม่ของแผ่นดิน เป็นการต่อยอดชุมชนเข้มแข็ง ที่เอาชนะยาเสพติดได้แล้ว แต่ต้องยกระดับในเรื่องการแก้ไขปัญหาเชิงบูรณาการ คือ มองทุกปัญหาและการจัดการทุกอย่างไปในทิศทางเดียวกัน โดยร่วมมือกันกับเรื่องที่สองคือ การพึ่งตัวเอง ทั้งในด้านทุนทางการเงินและทุนทางสังคม อย่างเช่น ผู้นำต้องมีการพัฒนาศักยภาพ และมีสภาผู้นำที่มาจากทุกกลุ่มในชุมชน เป็นต้น

ถ้าไม่ทำกองทุนแม่ของแผ่นดิน การเอาชนะยาเสพติดก็อาจจะไม่ยั่งยืนชาวบ้านก็จะทำกิจกรรมซ้ำซาก แต่เราต้องเน้นให้ชุมชนสร้างทุนของตัวเองด้วยจะได้ไม่ต้องรอเงินจาก ป.ป.ส. หรือหน่วยงานภายนอก ซึ่งจะทำให้ชุมชนพึ่งพาตัวเองได้ และรู้จักจัดการเงินทุนของตนเอง

จุดแตกต่างที่ชัดเจนอีกจุดคือ กองทุนนี้เป็นศูนย์รวมจิตใจไม่ใช่กองทุนที่จะไปเน้นเรื่องการแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจ แต่เป็นกองทุนเพื่อการทำประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งกองทุนนี้ก็จะช่วยสนับสนุนในกิจกรรมที่จำเป็นต้องใช้งบประมาณ จึงไม่ใช่กองทุนเพื่อการกู้ยืม แต่เป็นกองทุนที่

ต้องการให้เป็นแหล่งรวมทุนที่เป็นเงินและที่เป็นทุนทางสังคม เช่น ความสามัคคี ความเกื้อกูลกัน โดยใช้กองทุนแม่ของแผ่นดินเป็นจุดเริ่มต้น ซึ่งเมื่อทำได้ก็จะทำให้สังคมหมู่บ้านเข้มแข็ง

คำว่า “กองทุน” มิได้หมายถึงทุนที่เป็นตัวเงินเท่านั้น แต่ยังหมายถึงทุนทางสังคม ที่เปรียบเสมือนจิตวิญญาณที่มีคุณค่าและเป็นพลังของชุมชน/หมู่บ้าน เช่น ความมีน้ำใจ การช่วยเหลือเอื้ออาทร ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่ดีงาม ภูมิปัญญาความรู้ ความสามัคคี เป็นต้น ซึ่งบางเรื่องอาจจะต้องฟื้นฟูกันขึ้นมาใหม่ หรืออาจจะต้องใช้การจัดการที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม

กองทุนแม่ของแผ่นดินน่าจะเป็นศูนย์รวมพลังของทุกหมู่บ้านได้ชัดเจน และทำความเข้าใจกันได้ง่ายซึ่งเราจะเห็นได้ว่าสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยเฉพาะพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงมีพระราชดำรัสในเรื่องนี้ และสมเด็จพระนางเจ้าฯ ก็ทรงพระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์เพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติด ป.ป.ส. ก็เห็นว่าน่าจะนำมาเป็นทิศทางในการแก้ไขปัญหายาเสพติดให้ประเทศชาติได้ ซึ่งถึงแม้ทรัพย์พระราชทานจะไม่ได้มีจำนวนมากมายแต่ก็เป็นศูนย์รวมความศรัทธา ความเอื้ออาทรของชุมชนด้วยกัน

กองทุนแม่ของแผ่นดินเป็นเจตนารมณ์สูงสุดที่มุ่งหวังให้เป็นศูนย์รวมของคนในชุมชนที่จะร่วมกันประกอบกรรมดี เป็นการน้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทานของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในงานพัฒนาทั้งหมดที่มุ่งเน้นให้พลกนิกรมีอาชีพสร้างรายได้ ส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงฟื้นฟูวัฒนธรรม สร้างภูมิปัญญาท้องถิ่นปกป้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของตนเอง ขจัดยาเสพติดบนพื้นฐานของการให้อภัยทางสังคม ความรู้รักสามัคคี การสร้างสมานฉันท์ของคนในชุมชน การร่วมกันเอาชนะปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ด้วยแนวทางสันติ การสร้างพลังแห่งความดี พลังเหล่านี้ หากปรากฏมากขึ้นจะทำให้สังคม และชุมชนนั้น ๆ เป็นสังคมแห่งคุณธรรมอย่างแท้จริง

3.2 ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง เพื่อป้องกันปัญหายาเสพติด ประกอบด้วยประเด็นที่สำคัญต่าง ๆ ดังนี้ คือ ปัจจัยภายนอก ได้แก่ การสนับสนุนจากภาครัฐ และการสนับสนุนจากภาคเอกชน ปัจจัยภายใน ได้แก่ เพื่อนบ้าน ลักษณะของชุมชน ขนาดของชุมชน และการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน

โดยเมื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับเพื่อนบ้าน ลักษณะของชุมชน ขนาดของชุมชน การมีส่วนร่วมของสมาชิก การสนับสนุนจากภาครัฐ และการสนับสนุนจากภาคเอกชน พบว่า ในภาพรวม พบว่า ระดับความคิดเห็นของประเด็นต่าง ๆ ทั้งหมดในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 อยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะประเด็นความเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิก อยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.57$) ซึ่งประกอบด้วย ควรเปิดโอกาสให้สมาชิกได้รับการพัฒนาอาชีพเป็นแนวทางส่งเสริมให้ชุมชนเข้มแข็ง ($\bar{X} = 4.74$) รองลงมาทุกคนควรมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็ง ($\bar{X} = 4.60$) และระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.58$) คือ การทำงานด้วยความโปร่งใสของคณะกรรมการบริหารชุมชนจะเป็นปัจจัยสำคัญให้สมาชิกในชุมชนเสียสละเพื่อชุมชนของตนเอง รองลงมา คือความเห็นเกี่ยวกับขนาดของชุมชน ($\bar{X} = 4.33$) ซึ่งประกอบด้วย ชุมชนจะเล็กหรือใหญ่ไม่เป็นปัญหาในการสร้างชุมชนเข้มแข็ง ($\bar{X} = 4.71$) รองลงมาพื้นที่ในชุมชนของท่านสามารถติดต่อกันได้อย่างสะดวก ($\bar{X} = 4.58$) และระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.20$) คือ ชุมชนขนาดเล็กย่อมจะคล่องตัวในการประสานงานได้ดีกว่าชุมชนขนาดใหญ่ และประเด็นสุดท้าย คือความเห็นเกี่ยวกับการสนับสนุนจากภาครัฐ ($\bar{X} = 4.30$) ประกอบด้วย ภาครัฐควรจัดวิทยากรมาอบรมเผยแพร่ความรู้ด้านภัยของยาเสพติด ($\bar{X} = 4.67$) รองลงมา ภาครัฐควรจะเน้นความช่วยเหลือด้านการพัฒนาอาชีพแก่คนในชุมชน ($\bar{X} = 4.50$) และระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.42$) คือ การช่วยเหลือจากภาครัฐเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การป้องกันยาเสพติดบรรลุผล

ส่วนประเด็นอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยรองลงมาตามลำดับ ซึ่งประกอบด้วย การสนับสนุนจากภาคเอกชน ($\bar{X} = 4.18$) ซึ่งประกอบด้วย การที่ภาคเอกชนรับซื้อพืชผลในราคาที่เป็นธรรมจะเป็นการสนับสนุนให้ชุมชนเข้มแข็งได้ทางหนึ่ง ($\bar{X} = 4.50$) รองลงมาการได้รับการบริจาคอุปกรณ์การศึกษาจะเป็นการพัฒนาให้ชุมชนมีมาตรฐานการศึกษาสูงขึ้น ($\bar{X} = 4.37$) และระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.25$) คือ ภาครัฐมีงบประมาณจำกัดในการพัฒนาประเทศ การได้รับการช่วยเหลือจากภาคเอกชนจะเป็นการแบ่งเบาภาระของภาครัฐลงไป รองลงมา ประเด็นลักษณะของชุมชน ($\bar{X} = 4.11$) ประกอบด้วย การดำเนินชีวิตในชุมชนแบบเศรษฐกิจพอเพียง เหมาะสมกับการต่อต้านยาเสพติด ($\bar{X} = 4.61$) รองลงมาอาชีพหลักของชุมชนที่เป็นเกษตรกร เป็นปัจจัยที่อำนวยความสะดวกการป้องกันยาเสพติด ($\bar{X} = 4.19$) และระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.09$) คือ จำนวนสมาชิกในชุมชนของท่านเหมาะสมกับการดำเนินงานของชุมชนแล้ว และความคิดเห็นเกี่ยวกับเพื่อนบ้าน ($\bar{X} = 4.08$) โดยประเด็น เพื่อนบ้านที่อยู่รวมกลุ่มย่อมช่วยกันระวังภัยจากยาเสพติดในละแวกบ้านได้ดีกว่าเพื่อนบ้านที่ไม่ได้รวมกลุ่มกัน ($\bar{X} = 4.35$) รองลงมาเพื่อนบ้านที่ไม่

สามัคคีกันย่อมไม่ช่วยระวังภัยจากยาเสพติดให้แก่กัน ($\bar{X} = 4.34$) และระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.30$) คือเพื่อนบ้านที่อยู่บ้านใกล้ชิดกันย่อมจะช่วยเหลือได้มากกว่าเพื่อนบ้านที่อยู่บ้านไกล

จากผลการศึกษาข้างต้น สามารถนำมาอภิปรายผล ได้ว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกเป็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง เพื่อป้องกันปัญหาเสพติด เนื่องจากสมาชิกในชุมชนทุกคนย่อมเป็นส่วนสำคัญในการสร้างความเจริญให้กับชุมชนของตนเองไม่ว่าการร่วมเป็นหูเป็นตาให้กับชุมชน หรือ การคอยสอดส่องดูแลปัญหาอาชญากรรมปัญหาเสพติด เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ แนวความคิดทางยุทธศาสตร์ที่ให้มีการใช้พลังประชาชนเป็นกำลังพื้นฐาน โดยกระตุ้นและส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในทุกระดับตามยุทธศาสตร์ ราชฎี-รัฐ ร่วมใจต้านภัยยาเสพติด การจัดระบบการบริหารจัดการ การดำเนินงานที่มีเอกภาพและมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นองค์การดำเนินงานในระดับพื้นที่ ได้แก่ ศูนย์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกรุงเทพมหานคร และจังหวัด (ศ.ป.ส.ก./จ.) (สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค 4) โดยเฉพาะประเด็นย่อยที่ 1 ของการมีส่วนร่วมของสมาชิก คือ “ควรเปิดโอกาสให้สมาชิกได้รับการพัฒนาอาชีพเป็นแนวทางส่งเสริมให้ชุมชนเข้มแข็ง” มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.74$) แสดงว่า การที่สมาชิกในชุมชนมีอาชีพที่มั่นคง และสามารถดำรงชีวิตได้ตามปกติ ย่อมทำให้ไม่เกิดปัญหาอาชญากรรม ซึ่งจะเห็นได้ว่าชุมชนใดที่มีความเข้มแข็ง สมาชิกในชุมชนนั้น ไม่ประสบปัญหาการไม่มีงานทำ ปัญหาอาชญากรรมในชุมชน และปัญหาการย้ายถิ่น เป็นต้น การสร้างชุมชนให้มีความเข้มแข็งในยุคปัจจุบันเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก เนื่องจากชุมชนใดที่มีความเข้มแข็งปัญหาเสพติดอาชญากรรม และความยากจน ก็จะไม่เกิดขึ้น เพราะว่าสมาชิกของชุมชนสามารถอยู่ร่วมกันได้ ซึ่งสอดคล้องกับ ป.รัตน ปัญญา (2545, น. 54) ที่ได้กล่าวว่า สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมสมัยใหม่ สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมอุตสาหกรรม ทำให้โครงสร้างของสังคมแบบไทยที่เน้นขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามเปลี่ยนแปลงไป ครอบครัวไทยมีการเปลี่ยนแปลงสู่สภาพครอบครัวเดี่ยว และสังคมมุ่งเน้นวัตถุนิยมมากขึ้น ประกอบกับประเทศต้องเผชิญกับปัญหาเสพติดตาม สภาวะการณ์ของโลกในยุคปัจจุบัน ทำให้เด็กและเยาวชนซึ่งถือเป็นกลุ่มเสี่ยงที่สุด เนื่องจากเป็น วัยที่มีสภาวะทางอารมณ์รุนแรง และมีความเสี่ยงต่อการถูกกดขี่ ผลในทางลบของความกดดันที่เกิดขึ้น ทำให้เด็ก ๆ หลายคนไม่มีความสุข เกิดความโกรธ หมดกำลังใจ สิ้นหวังผิดหวัง และความกลัว อยากประชดชีวิตและทำร้ายตนเอง เด็กที่มีปัญหาเริ่มจับกลุ่มกัน และมีการกระทำผิดเกิดขึ้น โดยการ ใช้สารเสพติด และ

พฤติกรรมมั่วสุมทางเพศ และถ้าเป็นกลุ่มผู้ใหญ่มักเป็นกลุ่มชนชั้นต่ำที่ไม่มีงานทำ หรือทำงานรับจ้างที่มีรายได้น้อย การก่ออาชญากรรมจะเป็นไปเพื่อการดำรงชีวิตในสังคม เพื่อปากเพื่อท้องของตนเองและครอบครัว แต่ในกลุ่มชนชั้นกลางและชั้นสูง การประกอบอาชญากรรมจะเกิดขึ้นเนื่องจากความไม่รู้จักพอเพียงในการดำรงชีวิตมีความต้องการเพิ่มฐานะของตนเอง

ในส่วนของความเห็นเกี่ยวกับขนาดของชุมชน ($\bar{X} = 4.33$) สามารถอธิบายได้ขนาดของชุมชน ไม่เป็นปัญหาในการสร้างชุมชนเข้มแข็ง หรือการดูแลความปลอดภัยในชุมชนจากปัญหาสังคมต่าง ๆ ซึ่งประเด็นย่อยที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือชุมชนจะเล็กหรือใหญ่ไม่เป็นปัญหาในการสร้างชุมชนเข้มแข็ง ($\bar{X} = 4.71$) รองลงมาพื้นที่ในชุมชนของท่านสามารถติดต่อกันได้อย่างสะดวก ($\bar{X} = 4.58$) และ ($\bar{X} = 4.20$) คือ ชุมชนขนาดเล็กย่อมจะคล่องตัวในการประสานงานได้ดีกว่าชุมชนขนาดใหญ่ ประเด็นย่อยทั้ง 3 ประเด็นที่กล่าวมา แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า การที่ชุมชนจะมีขนาดใหญ่หรือเล็กจะไม่เป็นปัญหาในการสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อป้องกันปัญหาอาชญากรรม หากคนในชุมชนให้ความร่วมมือ มีการติดต่อประสานงานกันอย่างคล่องตัว ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สมนึก แก้ววิไล (2547, บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่าการจัดระเบียบในชุมชน พบว่า ผู้ตอบมีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับสูงเมื่อพิจารณาตามรายชื่อค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สมาชิกในชุมชนร่วมกันควบคุมแหล่งมั่วสุมในชุมชนรองลงมาคือ มีกิจกรรมสร้างสัมพันธ์อันดีในชุมชน และเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นภายในชุมชน สมาชิกทุกคนจะร่วมกันแก้ไขสภาพแวดล้อมในชุมชน แบ่งออกเป็น 4 ด้าน พบว่า ผู้ตอบมีความเห็นโดยรวมอยู่ในระดับสูงเมื่อพิจารณาตามรายด้าน ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนรองลงมา คือ ด้านผู้นำชุมชนกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม ด้านความพร้อมของประชาชน และด้านความร่วมมือประสานงานระหว่างภาครัฐกับชุมชนตามลำดับ

และความเห็นเกี่ยวกับการสนับสนุนจากภาครัฐ ($\bar{X} = 4.30$) เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการสร้างชุมชนเข้มแข็ง เพื่อป้องกันปัญหาอาชญากรรม สามารถอธิบายได้ว่า ภาครัฐเป็นภาคที่สำคัญในการพัฒนาสังคมให้มีความเจริญก้าวหน้า จะเห็นได้ว่าหากภาครัฐมีความเข้มแข็งย่อมส่งผลให้สังคมและชุมชนมีความเข้มแข็งด้วย ย่อมเป็นการสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นย่อยทั้ง 3 ประเด็นของการสนับสนุนจากภาครัฐ คือภาครัฐควรจัดวิทยากรมาอบรมเผยแพร่ความรู้ด้านภัยของยาเสพติด ($\bar{X} = 4.67$) รองลงมาภาครัฐควรจะเน้นความช่วยเหลือด้านการพัฒนาอาชีพแก่คนในชุมชน ($\bar{X} = 4.50$) และระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.42$) คือ การช่วยเหลือจากภาครัฐเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การป้องกันยาเสพติดบรรลุผล ซึ่งผลการศึกษาเป็นไปในทิศทางเดียวกับ พันธ์ ชัยรัมย์ (2548, บทคัดย่อ) ได้

ทำการศึกษารื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชนมุสลิม : กรณีศึกษาชุมชนบ้านแหลมทองกลาง ตำบลแหลมทอง อำเภอแหลมทอง จังหวัดตราด ผลการศึกษา พบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายและเพศหญิงพอ ๆ กันมีอายุระหว่าง 31-45 ปี คิดเป็นส่วนใหญ่จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ส่วนมากมีจำนวน 1-4 คนต่อครัวเรือน การศึกษาส่วนมากอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษา ส่วนมากเป็นการประกอบอาชีพประมง รายได้ส่วนใหญ่ต่ำกว่า 3,000 บาทและ 3,001-5,500 บาท ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในชุมชนตั้งแต่กำเนิด ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน อยู่ในช่วง 21-40 ปี 2) ระดับความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาเสพติด อยู่ในระดับสูง คนในชุมชนมีความพอใจในกิจกรรมของชุมชนในการแก้ไขปัญหาเสพติด ชุมชนมีความสงบเรียบร้อยจากพฤติกรรมการลักขโมยทรัพย์สินของชาวบ้านในชุมชนน้อยลง ครอบครัวมีความสุข ผู้ค้าผู้เสพ ในชุมชนลดลงกลุ่มวัยรุ่นในชุมชนที่เคยเป็นผู้ป่วยได้มีพฤติกรรมที่ดีขึ้น และแนวทางในการแก้ไขปัญหาเสพติดที่ผ่านมาสามารถแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม 3) ปัจจัยหลักที่มีผลต่อความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชน ได้แก่ (1) ภาวะผู้นำ (2) การเลือกและการใช้ทุนทางสังคม เช่น ความสัมพันธ์ทางเครือญาติ และความเชื่อ ความศรัทธาทางศาสนา (3) การมีส่วนร่วมและการสื่อสารประชาสัมพันธ์ (4) การใช้เครือข่ายของชุมชนในการแก้ไขปัญหาเสพติดในชุมชน และ 4) ปัญหาอุปสรรคของประชาชนต่อกระบวนการและวิธีการดำเนินงาน คือ การขาดงบประมาณที่จะสนับสนุนในเรื่องการจัดการ และการสร้างอาชีพเพื่อรองรับผู้ป่วยหลังการบำบัด และการปราบปรามในเขตรอบนอกชุมชนที่ยังมีการแพร่ระบาดของยาเสพติด

3.3 รูปแบบการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด มาเป็นต้นแบบให้แก่ชุมชนอื่น ๆ

ปัญหาชุมชนเป็นปัญหาใหญ่ปัญหาหนึ่งของประเทศ โดยเฉพาะชุมชนที่มีสมาชิกที่มีการศึกษาดำ มีรายได้น้อย และมีปัญหาเสพติดมาเกี่ยวข้อง สมาชิกของชุมชน มักมีพฤติกรรมไปในทางก้าวร้าว ก่ออาชญากรรมโดยไม่เกรงกลัวกฎหมาย สำนักงาน ป.ป.ส. ซึ่งรับผิดชอบงาน การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด จึงมีแนวคิดที่จะทำให้ชุมชนมีความสงบ มีความสุข เพื่อมิให้สมาชิกในชุมชนสร้างปัญหาให้กับสังคมของคนบริสุทธิ์

สำนักงาน ป.ป.ส. จึงได้ดำเนินการในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้สมาชิกในชุมชน ได้ร่วมมือกันต่อต้านยาเสพติดอย่างจริงจัง จนในที่สุดก็ประสบผลสำเร็จ โดยโครงการต่อต้านยาเสพติดสามารถขยายตัวอย่างรวดเร็ว และสามารถกำหนดให้ชุมชนที่ประสบผลสำเร็จในการต่อต้าน

ยาเสพติดเป็นชุมชนต้นแบบของชุมชนอื่นได้ และเพื่อให้การสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นไปในแนวทางเดียวกัน จึงได้กำหนดรูปแบบไว้ดังนี้

1. หมู่บ้าน/ชุมชนที่จะถูกคัดเลือกในโครงการกองทุนแม่ของแผ่นดินในครั้งนี้ จะต้องเป็นหมู่บ้าน/ชุมชนตัวอย่างที่จะขยายต่อไปในอนาคต ดังนั้น จึงสมควรคัดเลือกหมู่บ้าน/ชุมชนที่มีความเข้มแข็งมากที่สุดในอำเภอเพียงหมู่บ้านเดียว
2. ผ่านกระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งหรือมีความเข้มแข็งด้วยแนวทางต่าง ๆ ในการต่อสู้กับยาเสพติดจนประสบความสำเร็จมากที่สุดของอำเภอ
3. เป็นหมู่บ้าน/ชุมชนที่เป็นแกนนำสำคัญในการแก้ปัญหายาเสพติด
4. เป็นหมู่บ้าน/ชุมชนที่เป็นแกนนำสำคัญในการป้องกันปัญหายาเสพติด
5. เป็นหมู่บ้าน/ชุมชนส่วนใหญ่เต็มใจที่จะเข้าร่วมโครงการและพร้อมปฏิบัติตามเงื่อนไขของโครงการ
6. เป็นหมู่บ้าน/ชุมชนที่มีการดำเนินการรวมกลุ่มกิจกรรมในชุมชน ที่แสดงถึงการพึ่งพาตนเองของชุมชน